

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
комунальної установи «Відділення стаціонарного догляду для
постійного або тимчасового проживання та надання
соціальних послуг» Мамалигівської сільської ради
Дністровського району Чернівецької області

28.11.2023

м. Чернівці, 2023

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 28.11.2023 групою НПМ здійснено відвідування комунальної установи «Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання та надання соціальних послуг» Мамалигівської сільської ради Дністровського району Чернівецької області (далі – установа, заклад).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Ісопенко Ірина Юльянівна, Представник Уповноваженого у Чернівецькій області (керівник групи НПМ);

Лопачук Віктор Миколайович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Пітей-Маляр Аліна Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Решетілова Олена В'ячеславівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Відвідування закладу здійснюється вперше.

Заклад створений у 2020 році та зареєстрований як юридична особа. Установа здійснює діяльність за адресою: вул. Головна, 56, с. Стальнівці, Новоселицький р-н, Чернівецька обл., 60362. Заклад належить до комунальної форми власності, засновником (власником) якого є Мамалигівська сільська рада Дністровського району Чернівецької області.

Відповідно до даних з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) заклад функціонує з основним видом діяльності згідно з КВЕД 87.30 Надання послуг щодо догляду із забезпеченням проживання для осіб похилого віку та інвалідів. Окрім того, до зазначених у ЄДР видів діяльності установи належить, серед іншого, діяльність згідно з КВЕД 87.90 Надання інших послуг догляду із забезпеченням проживання.

Заклад розміщений у двоповерховій будівлі, має окрему прибудинкову територію, вхідну зону, яка облаштована різними об'єктами благоустрою для відпочинку і проведення дозвілля підопічних.

Санітарний стан об'єкта задовільний, на її прибудинковій території ростуть різноманітні садові рослини (*фото 1, 2 і 3*).

На день відвідування у закладі обліковується і перебуває 28 осіб, з яких внутрішньо переміщених – 11, встановлено групи інвалідності – 7, похилого віку – 2, інша категорія – 8.

Під час робочої зміни у закладі постійно знаходяться щонайменше 4 працівника з числа обслуговуючого персоналу, які цілодобово здійснюють догляд за підопічними.

У закладі проживають особи різної статі та віку, яким відповідно до статті 23 Конвенції про права осіб з інвалідністю, забезпечено «особисті взаємини на рівні з іншими».

В установі облаштовані зони для відпочинку та спільного перегляду телепередач.

Працівниками проводиться належне прибирання в житлових кімнатах та приміщеннях загального користування, забезпечується відповідний догляд за особами похилого віку: надається допомога у годуванні, здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур, прогулянці, тощо.

Первинну медичну допомогу підопічні отримують відповідно до декларацій, укладених з сімейним лікарем, згідно з Порядком вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.03.2018 № 503.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з дванадцятьма підопічними.

Підопічні, які на час відвідування знаходились у закладі, контактні та позитивно реагують на відвідувачів.

Скарг на катування та жорстоке поводження від підопічних, неналежний догляд – не надходило.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У ході відвідування встановлено, що з метою створення безпечних умов перебування підопічних у закладі у разі надзвичайної ситуації, або в особливий період (оголошення повітряної тривоги під час воєнного стану), частина кімнат підвальних приміщень використовується, як захисна споруда (укриття) та для забезпечення санітарно-гігієнічних потреб, зберігання води, тощо (*фото 4*).

Однак підвальне приміщення закладу, яке визначено як укриття не може експлуатуватись в якості захисної споруди, оскільки не відповідає Вимогам з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579. Зокрема, у приміщенні відсутня вентиляція повітря, окреме електропостачання, воно не обладнане системою оповіщення, водопостачанням. На будівлі і у загальних її приміщеннях, відсутні будь-які показники та інформаційні таблички про знаходження і напрямки руху до захисної споруди (укриття), її клас безпеки, тощо.

Поряд з цим, можливість використання таких приміщень у цілях цивільного захисту населення, документально не підтверджено фахівцем з питань технічного обстеження будівель та споруд.

2. Під час відвідування встановлено, що у будинку проживають маломобільні підопічні, які не мають можливості швидко евакуюватися у разі виникнення надзвичайної ситуації, внаслідок свого стану здоров'я. Водночас належного інженерно-технічного забезпечення, кваліфікованого персоналу, який би міг забезпечити швидке переміщення підопічних у відносно безпечне місце (укриття в підвалі) – не має (*фото 6*).

3. Групою НПМ встановлено, що суб'єктом господарювання порушено вимоги пункту 3.11 Розділу V Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом МВС України від 30.12.2014 № 1417 у частині забезпечення будинку первинними засобами пожежогасіння. Окрім декількох вогнегасників, у закладі відсутні будь-які інші первинні засоби пожежогасіння.

Порушення права на достатній життєвий рівень (стаття 48 Конституції України).

4. В установі відсутнє денне, перспективне та дієтичне меню, що не дає змогу забезпечувати його різноманітність, розраховувати енергетичну цінність харчових продуктів та збалансованість раціону. Підопічні та їх родичі не мають можливості ознайомитися з меню.

5. У житлових кімнатах, де проживають більше ніж одна особа, відсутні ширми для забезпечення приватності під час здійснення індивідуальних гігієнічних процедур, що є порушенням пункту 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання (*фото 5*).

6. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в окремих кімнатах підопічних, що є порушенням норм житлової площі на особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007).

Наприклад, у житлових кімнатах площею від 17,8 м² до 20 м² проживають 4 особи (*фото 7 і 8*).

Порушення права на свободу та особисту недоторканність (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 29 Конституції України).

7. Під час відвідування з'ясовано, що не у кожному випадку договори про надання соціальної послуги укладаються з підопічними, а з їх родичами без згоди самих підопічних. Суб'єкт господарювання не вимагає довіреності на вчинення таких дій від родичів або рішення суду про призначення їх опікунами/піклувальниками підопічних.

Документи підопічних не сформовані належним чином в особові справи. Окрім того, форма Договору, який укладається установою, не відповідає

формі Типового договору про надання соціальних послуг, затвердженій наказом Міністерства соціальної політики України від 23.12.2020 № 847.

Порушення права на охорону здоров'я (стаття 25 Конвенції про права осіб з інвалідністю, стаття 49 Конституції України, статті 32, 34 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»).

8. У закладі проводяться медичні маніпуляції, надається консультативно-діагностична допомога та послуги з медичної реабілітації, однак, у супереччю вимогам статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», установою не представлено ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики (зокрема, сестринська справа) або укладений договір із закладом охорони здоров'я.

9. В установі відсутнє приміщення ізолятора, з метою попередження поширення інфекційних захворювань, чим недотримані вимоги статті 21 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб».

Порушення прав осіб похилого віку на отримання послуг стаціонарного та паліативного догляду відповідно до вимог чинного законодавства (Закон України «Про соціальні послуги»).

10. Закладом надається соціальна послуга стаціонарного цілодобового догляду. Законом України «Про соціальні послуги» визначено, що надавачами соціальних послуг є юридичні та фізичні особи, фізичні особи-підприємці, включені до розділу «Надавачі соціальних послуг» Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг Міністерства соціальної політики України.

Однак, у порушення вимог постанови Кабінету Міністрів України від 27.01.2021 № 99 «Про Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг» та статті 15 Закону України «Про соціальні послуги» заклад не внесено до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, що унеможливує здійснення моніторингу надання соціальних послуг та оцінки їх якості уповноваженими органами у системі надання соціальних послуг. Діяльність самого закладу не відповідає Критеріям діяльності та Державному стандарту.

11. У супереччю вимогам статті 22 Закону України «Про соціальні послуги» установою не складаються індивідуальні плани надання соціальної послуги стаціонарного догляду на підставі результатів комплексного визначення та оцінки індивідуальних потреб отримувача соціальної послуги, у якому мають бути зазначені заходи з надання такої послуги, відомості про необхідні ресурси, періодичність і строки виконання, відповідальних виконавців, дані щодо моніторингу результатів.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

12. Облаштування сходів житлового корпусу не повністю відповідають вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (далі – ДБН

В.2.2-40:2018), зокрема, верхня і нижня сходинка сходового маршу не промарковані та не контрастують у відношенні до інших сходінок сходового маршу і до горизонтальних площадок сходового маршу (*фото 6*).

13. Заклад не пристосований до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме: він не обладнаний ліфтом або підйомником; коридори закладу не обладнані поручнями; у санітарно-гігієнічній кімнаті не облаштовані штанги поворотні або відкидні сидіння поруч з унітазом; окремі санітарно-гігієнічні приміщення не обладнані тривожною сигналізацією.

Зазначене унеможлиблює безперешкодне пересування підопічних будівлею та прилеглою територією.

Порушення права підопічних на отримання інформації про свої права та обов'язки, права направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів влади (статі 40 і 57 Конституції України, стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

14. У закладі відсутні стенди з інформацією про права підопічних, а також номери телефонів гарячих ліній та посадових осіб, до яких вони можуть звернутися у разі порушення їхніх прав (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини).

15. Об'єктивна інформація про документи на дозвільну діяльність комунального закладу, чим недотримані вимоги статті 2 Закону України «Про інформацію» у частині її відкритості, доступності, повноти, достовірності та гарантованості права на інформацію та окремі приписи Закону України «Про захист прав споживачів».

Порушення права підопічних на харчування і належне санітарно-епідемічне забезпечення (статі 48 і 49 Конституції України).

16. Закладом недотримуються вимоги щодо зберігання продуктів харчування у частині товарного добросусідства (роздільного зберігання різних груп товарів). Зокрема, хлібно-булочні вироби зберігаються замороженими і розміщені у морозильній камері з іншими групами товарів. Перероблені і неперероблені харчові продукти зберігаються в одному приміщенні, чим недотримано статтю 49 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

Борошняні вироби (мука) тримаються разом із засобами особистої гігієни для людини (*фото 9, 10, 11 і 12*).

У комунальній установі відсутній підтверджуючий документ на воду про відповідність її вимогам Державним санітарним нормам і правилам, яка використовується для приготування страв, що є порушенням статті 22 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» і пункту 4 частини

першої статті 47 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

Окремі питні напої та засоби особистої гігієни зберігаються з простроченим терміном придатності, строк використання (вживання) яких сплинув у 2022 році.

ІНШІ ПОРУШЕННЯ (порушення права на належне соціальне пенсійне забезпечення).

17. Встановлено, що в установі з 16.06.2022 перебуває внутрішньо-переміщена особа, яка є пенсіонером військовослужбовцем, що підтверджується посвідченням учасника бойових дій, яке знаходиться в особовій справі підопічного.

Однак чоловік, будучи на обліку, як внутрішньо-переміщена особа в Чернівецькій області з 04.01.2023, понад 10 місяців не отримує пенсійне забезпечення.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Чернівецькій обласній військовій адміністрації:

вжити невідкладних заходів, у межах повноважень, щодо усунення причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності закладу, оскільки контроль за здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади покладається на відповідні місцеві держадміністрації.

Мамалигівській сільській раді Дністровського району Чернівецької області:

вжити невідкладних заходів, у межах повноважень, щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності закладу, зокрема щодо належного контролю за роботою установи, оскільки відносини органів місцевого самоврядування з установами, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування, а сільська рада є засновником комунальної установи «Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання та надання соціальних послуг».

Комунальній установі «Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання та надання соціальних послуг» Мамалигівської сільської ради забезпечити:

приведення діяльності комунального закладу у відповідність до положень Закону України «Про соціальні послуги», Критеріїв діяльності та Державного стандарту;

збір і подання документів для обліку закладу в Реєстрі надавачів та отримувачів соціальних послуг;

приведення Договору, який укладається у комунальній установі, до затвердженої наказом Міністерства соціальної політики України від 23.12.2020 № 847 форми Типового договору про надання соціальних послуг; належного облаштування укриття і отримання документального підтвердження фахівця з питань технічного обстеження будівель та споруд щодо можливості його використання;

оснащення первинними засобами пожежогасіння у належній кількості;

реалізацію права підопічних на свободу пересування;

належне ведення документації підопічних та працівників установи;

надання медичної допомоги та медичного обслуговування на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики або укладеного договору з закладом охорони здоров'я;

виділення приміщення для ізоляції новоприбулих осіб, з метою попередження поширення інфекційних захворювань на території закладу, що порушує вимоги статті 21 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб»;

дотримання вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

складення індивідуальних планів надання соціальної послуги підопічним;

дотримання норм житлової площі на особу відповідно до вимог ДБН В.2.2-18:2007;

контроль за організацією харчування підопічних, зокрема розробити денне, перспективне та дієтичне меню;

дотримання права підопічних на приватність, зокрема оснастити всі житлові кімнати, у яких проживає більше, ніж одна особа, ширмами;

розміщення у доступному місці стенду з інформацією про права підопічних, а також номери телефонів гарячих ліній та посадових осіб, до яких вони можуть звернутися у разі порушення їхніх прав, (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини);

додержання права підопічних на якісне безпечне харчування і належне санітарно-епідемічне забезпечення та роздільне зберігання продуктів харчування;

утилізацію (знищення) у встановленому законодавством порядку напоїв та засобів особистої гігієни, термін придатності використання яких сплинув;

дотримання права підопічного на отримання і виплату пенсійного забезпечення, як внутрішньо-переміщеній особі та учаснику бойових дій.

Додатки: фотоматеріали – на 5 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НІМ,
Представник Уповноваженого
у Чернівецькій області**

Ірина ІСОПЕНКО

Фото 1

Фото 2

Φοτο 3

Φοτο 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7 і 8

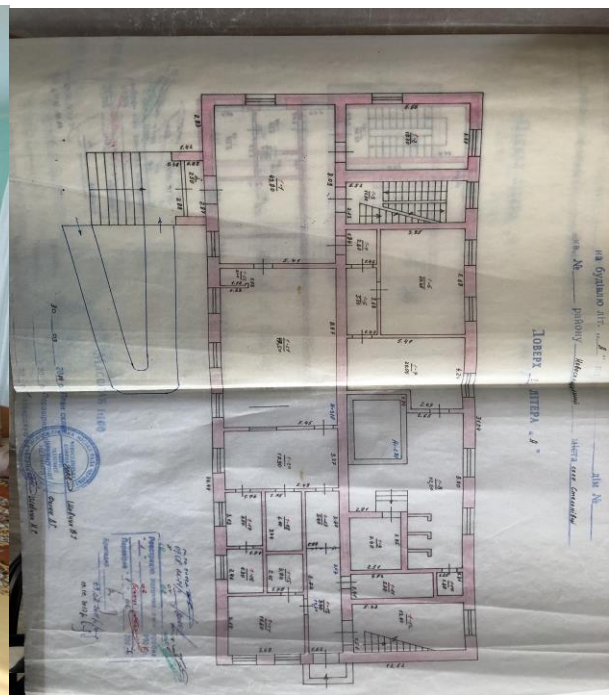

Фото 9, 10

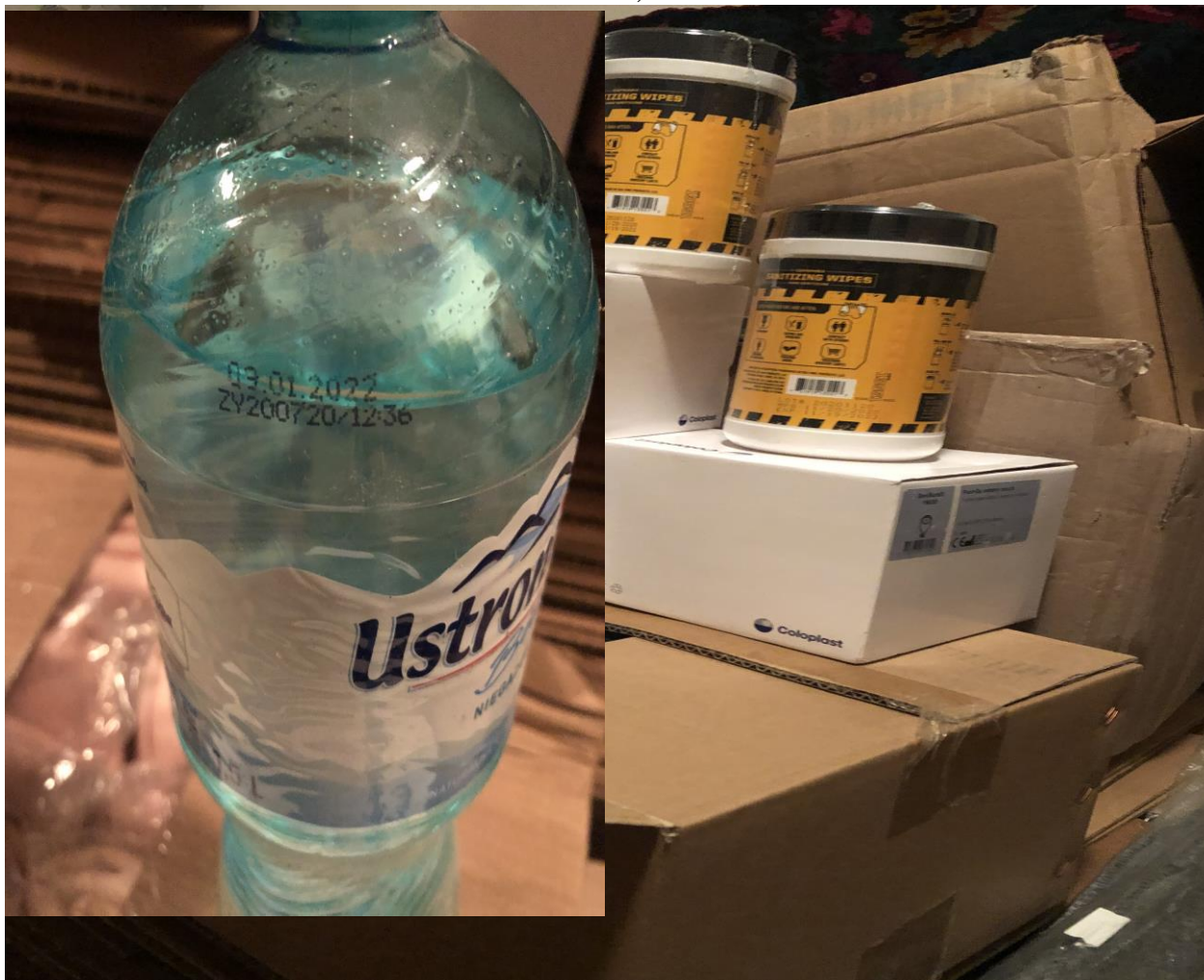

Фото 11 i 12

